Strata niezwiązana z wykroczeniem

Plan wykładu

1. **Wstęp**

2. **Przewodnik po przepisie 12C**
   Uwagi na temat orzekania wyników rozjemczych

3. **Sędziowski rekord Polski**
   Odnotowany rekordowy bilans punktów w rozdaniu

4. **Pierwsze orzeczenie**
   W rozgrywkach Kadry Mistrzowskiej Open 2005 po raz pierwszy w PZBS orzeczono wynik rozjemczy oparty na stracie niezwiązanej z wykroczeniem

5. **Pułapki**
   Kiedy nie możemy punktować straty niezwiązanej z wykroczeniem

6. **Podsumowanie**
   Kiedy stosować metodę

7. **Obliczenia**
   Jak punktować wynik rozjemczy

8. **Uwagi na temat obliczeń**
   Materiały do samodzielnych studiów

9. **Materiały źródłowe**

1. Wstęp

Na kursokonferencji sędziowskiej 2001 można było wysłuchać wykładu Kazimierza Chłobowskiego dotyczącego orzekania wyników rozjemczych. Jego treść dostępna jest w Internecie [1]. Dzisiejszy wykład można potraktować jako kontynuację, gdyż poświęcony jest nowemu typowi wyników rozjemczych uwzględniającemu stratę niezwiązaną z wykroczeniem.

2. Przewodnik po przepisie 12C

Podpunkty przepisu 12C definiują różne rodzaje wyników rozjemczych:
- 12C1 – procentowy wynik rozjemczy
- 12C2 – zapisowy wynik rozjemczy
- 12C3 – pozostałe zapisy dążące do przywrócenia sprawiedliwości przy stole

W ramach przepisu 12C3 stosuje się zapisy:
- ważone, np. 40% 4♥x +500; 60% 4♥x -790
- rozdzielone, np. NS: 40% 4♥x -500; WE: 60% 4♥x -790

oraz wszystkie możliwe kombinacje tych zapisów [2], np.:
- (–100)/(+600)
- (+600)/(+630)
- (60%+620;40%–100)/(+620)
- (30%+620;70%–100)/(70%+620;30%–100)
- 50%/(+630)
- 50%/(60%+620;40%–100)

Można podać kilka wskazówek pomagających sędziemu w wyborze typu:
- Procentowy wynik rozjemczy (12C1) to **ostateczność**.
- Najczęściej orzekamy zapisowy wynik rozjemczy z 12C2.
- Przepis 12C3 stosują komisje odwoławcze i komisje sędziowskie na ważnych imprezach.

Kiedy rozważamy zastosowanie przepisu 12C3, powinniśmy pamiętać o poniższych regułach [3]:
- gdy tylko możliwe stosuj P12C2
- nie używaj P12C3 do uszczęśliwienia obu stron
- to normalne, że prowadzi się konsultację z ekspertem przy orzekaniu wyniku rozjemczego, ale gdy stosuje się P12C3 ta konsultacja musi być bardzo pogłębiona.

3. Sędziowski Rekord Polski

Z przyjemnością przeczytałem artykuł Konrada Ciborowskiego [4] w Brydżu 3/2005 o przypadku pobicia rekordu Polski w orzeczonym saldzie ujemnych punktów z rozdania: –34IMP! Przypomnijmy zdarzenie:

Rozd E, WE po partii	♠754 ♥KD1086 ♦2 ♣A1053	
♠A ♥W972 ♦AKDW64 ♣96	N W E S	♠D62 ♥54 ♦103 ♣KDW842
	♠KW10983 ♥A3 ♦9875 ♣7	

N	E	S	W
-	pas	2♠	ktr
pas	2BA	pas	3♦
3♠	... pas	pas	4♥
ktr	... pas	pas	5♦
ktr	pas	pas	pas

2BA – Lebenzohl
3♦ – kontra objaśniająca na karach

Fakty

Zawodnik E myślał nad swoim pasem po odzywce 3♠ oraz po kontrze na 4♥. Po zalicytowaniu 5♦, strona NS wezwała sędziego, który ustalił fakty i nakazał kontynuację gry. Wist ♠5. Rozgrywający zabił asem i zagrał trefla do asa N. W trzeciej lewie N wyszedł w pika wypuszczając kontrakt z nadróbką. Rozdanie było grane w meczu. W drugim pokoju para NS zapisała +400.

Orzeczenie

Strona WE była przez chwilę w kontrakcie 4♥ z kontrą. Sędzia uznał, że ucieczka z tego kontraktu **mogła być spowodowana** wykorzystaniem nielegalnej informacji. Innymi słowy, pas gracza W był logiczną alternatywą dla odzywki 5♦. Para NS zamiast pobrać 500 i zgłosić się do sędziego po rekompensatę, kontrakt wypuściła z nadróbką pozwalając zapisać przeciwnikom 950. Sędzia zgodnie z MBP orzekł rezultat dzielony – dla strony WE –2300 za przegranie bez wielu 4♥ z kontrą, natomiast dla strony NS –950 za ciężko wypracowany wynik. Ponieważ na drugim stole padł wynik 400 dla NS, zapisano w rozdaniu –16IMP dla strony NS (–950 – 400 = –1350) natomiast dla strony WE –18IMP (–2300 + 400 = –1900).

Wątpliwości

Jako że rozdania kończą się zazwyczaj bilansem IMP równym 0, wynik –34IMP jest osiągnięciem godnym odnotowania, tym bardziej że sędziowie obawiają się często postępować zgodnie z literą prawa, kiedy wiąże się to z orzekaniem ekstremalnych rezultatów. Sędzia musi mieć silny charakter, aby wytrzymać presję zawodników po takim orzeczeniu.

Idę o zakład, że zawodnik N przyszedł do sędziego na „drugą rundę" dyskusji, ze słowami: „Panie sędzio, przecież gdyby przeciwnicy nie popełnili wykroczenia, nie doszło by do sytuacji, w której popełniłem błąd!". Dobrze przygotowany sędzia ma gotową odpowiedź: „Proszę Pana, wykroczenie przeciwnika nie zwalnia Pana z myślenia przy stole i nie usprawiedliwia błędów!". Zawodnik odchodzi niepocieszony, ale czy sędzia powinien być dumny ze swojego orzeczenia?

W przedmowie do MPB czytamy: „Podstawowym zadaniem tych Przepisów jest bardziej naprawienie szkód i przywrócenie sprawiedliwości niż wymierzanie kar za wykroczenia." Czy orzeczenie jest sprawiedliwe w stosunku dla pary NS? Gdyby wistowali w miarę poprawnie zarobiliby 18IMP, a tak stracili 16IMP. Z drugiej strony, na kontrakt, który bronili mogli co najwyżej wziąć 500 zyskując 3IMP do drugiego stołu, wypuszczając go stracili 16IMP. Zatem prawdziwa

strata wynosi 19IMP! Mamy sprzeczność. Sędzia ukarał parę NS 34IMP, podczas gdy w rzeczywistości stracili 19IMP! Gdzie jest sprawiedliwość?

Rozwiązanie

Przepis 12C3 pozwala sędziemu na „różnicowanie" zapisu rozjemczego w taki sposób, aby był on jak najbardziej sprawiedliwy. Ostatnią nowinką jest wprowadzenie osobnego punktowania straty w następstwie wykroczenia i straty niezwiązanej z wykroczeniem.

Przeanalizujmy nasz przykład. Para WE dokonała wykroczenia. W jego wyniku nie zagrała kontraktu, na który NS wzięliby 2300 lecz ograniczyli potencjalny zysk NS do 500. Na tym kończy się **strata w następstwie wykroczenia**. Dla pary WE punktujemy jak dotychczas, czyli –18IMP.

Parze NS chwilowo zaliczamy zysk 18IMP, ale przyglądamy się dalszym wydarzeniom przy stole. Otóż, para NS powinna wygrać w rozdaniu 3IMPy biorąc z rozdania 500, ale osiągnęli zapis –950 i –16IMPów. Stracili 19IMP i była to **strata niezwiązana z wykroczeniem**, ale z ich słabą grą. Należy stronie NS uznać zysk wynikający z wykroczenia, ale uwzględnić stratę wynikającą z ich słabej gry. Punktujemy: +18IMP – 19IMP = –1IMP. Ostateczny rezultat rozdania powinien brzmieć: WE –18IMP, NS –1IMP.

Podsumujmy obliczenia:

Drugi stół	**NS**		**WE**		**Wynik**
+400	+2300	+18IMP	–2300	–18IMP	przed wykroczeniem
	+500	+3IMP			po wykroczeniu
	–950	–16IMP			po dodatkowej stracie

Starta w następstwie wykroczenia: (+18IMP) – (+3IMP) = +15IMP
Starta niezwiązana z wykroczeniem: (+3IMP) – (–16IMP) = +19IMP

Wynik pary NS: (+18IMP) – (+19IMP) = –1IMP
Wynik pary WE: –18IMP

4. Pierwsze orzeczenie

2 kwietnia 2005 na kadrze Mistrzowskiej Open po raz pierwszy w Polsce orzekłem rezultat rozjemczy uwzględniający stratę niezwiązaną z wykroczeniem.

Rozdanie wyglądało następująco:

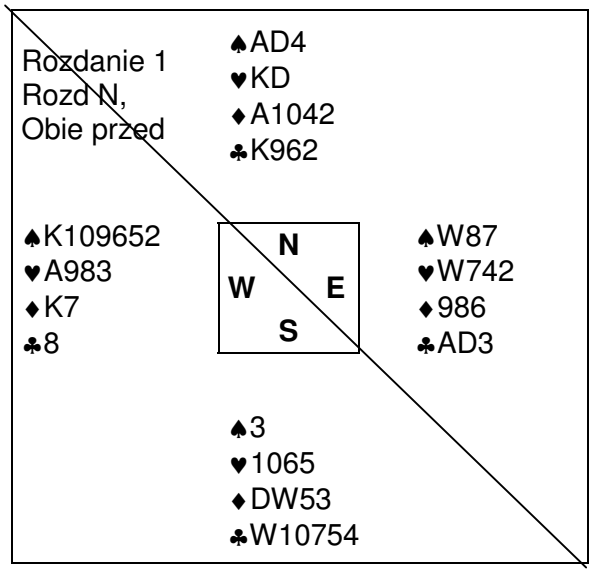

N	E	S	W
1♣	pas	1♦	1♠
1BA	2♠	…pas	pas
2BA	pas	pas	3♠
4♣	x	pas	pas
pas			

Fakty

Wist ♠8, lew 10.

E po rozdaniu wezwał sędziego twierdząc, że po odzywce 2♠ taca nie wracała około 2 minut. Namysł gracza S został potwierdzony również po drugiej stronie zasłony.

Jak ustalono, w piki na linii WE grano kontrakty od wysokości dwóch do czterech biorąc 9 lew siedem razy oraz 8 lew jeden raz.

Orzeczenie

Ustalono, że miało miejsce wykroczenie pary NS oraz stwierdzono, że pas po 3♠ stanowił logiczną alternatywę. Taki zapis przywrócono w rozdaniu (–140). Niemniej, uznano, że akcja polegająca na skontrowaniu 4♣ była ryzykowna (traktując poważnie licytację gracza N). Kontra mogła przynieść zysk zawodnikowi jak również stratę. Z tego powodu, uznano stratę wynikającą ze skontrowania 4♣, jako niezwiązaną z wykroczeniem i parze WE dodatkowo doliczono punkty stracone kontrą.

Frekansy rozdania uwzględniające różne zapisy wyglądały następująco:

Frekans dla +510

Zapis	Ile	NS	WE
+510	**1**	**11**	**-11**
+130	4	3	-3
+100	1	3	-3
+50	6	1	-1
-50	2	-2	2
-140	2	-4	4
-150	4	-4	4
-530	1	-11	11

średnia +10

Frekans dla +130

Zapis	Ile	NS	WE
+130	**5**	**3**	**-3**
+100	1	3	-3
+50	6	1	-1
-50	2	-2	2
-140	2	-4	4
-150	4	-4	4
-530	1	-11	11

średnia +10

Frekans dla -140

Zapis	Ile	NS	WE
+130	4	4	-4
+100	1	4	-4
+50	6	2	-2
-50	2	1	-1
-140	**3**	**-4**	**4**
-150	4	-4	4
-530	1	-11	11

średnia -10

Za 4♣ bez kontry strona WE uzyskałaby wynik –3 IMP (nie –4IMP, ponieważ fakt wystąpienia tego wyniku zmieniłby średnią – patrz frekansy powyżej). Za ten sam kontrakt skontrowany wynik wynosiłby –11 IMP. A zatem strata, którą para WE wypracowała wynosi 8IMPów i takie wyrównanie zostało dopisane parze WE.

Zwróćmy uwagę, że realnie rozdanie zakończyło się zapisem –4IMPy/–4IMPy. Standardowe podejście oparte na zwykłym rezultacie rozdzielonym wymusiłoby utrzymanie wyniku +510 dla pary WE, a zatem rezultat –4IMPy/–11IMPów, co oznaczałoby, że para WE straciła poprzez kontrę 15IMPów.

Podsumujmy obliczenia:

NS		**WE**		**Wynik**
–140	–4IMP	+140	+4IMP	przed wykroczeniem
		–130	–3IMP	po wykroczeniu
		–510	–11IMP	po dodatkowej stracie

Starta w następstwie wykroczenia: (+4IMP) – (–3IMP) = +7IMP
Starta niezwiązana z wykroczeniem: (–3IMP) – (–11IMP) = +8IMP

Wynik pary NS: –4IMP
Wynik pary WE: (+4IMP) – (+8IMP) = –4IMP

5. Pułapki

Typowy przykład

Kolejny przykład jest bardzo schematyczny. W pewnym meczu licytacja potoczyła się następująco (Rozdawał W, NS po partii):

W	**N**	**E**	**S**
4♥	4♠	...pas	pas
5♥	pas	pas	pas

Rozdanie zakończyło się wpadką bez 3 za 150. Sędzia uznał, że zawodnik W mógł skorzystać z nielegalnej informacji licytując 5♥ i zmienił parze WE zapis na 4♠ lew 10 = 620. Jednak z niewiadomych przyczyn para NS nie skontrowała kontraktu przeciwników, co zostało bezdyskusyjnie uznane jako zagranie słabe. Mamy typową sytuację szkody niezwiązanej z wykroczeniem.

Ponieważ na drugim stole zrealizowano końcówkę pikową, tabelka punktacji przedstawia się następująco:

Drugi stół	**NS**		**WE**		**Wynik**
+620	+620	0IMP	–620	0IMP	przed wykroczeniem
	+500	–3IMP			po wykroczeniu
	+150	–10IMP			po dodatkowej stracie

Starta w następstwie wykroczenia: (0MP) – (–3IMP) = +3IMP
Starta niezwiązana z wykroczeniem: (–3IMP) – (–10IMP) = +7IMP

Wynik pary NS: (0IMP) – (+7IMP) = –7IMP
Wynik pary WE: 0IMP

Pułapka

A teraz wyobraźmy sobie, że kontrakt został przegrany bez czterech. Tabelka wygląda następująco:

Drugi stół	NS		WE		Wynik
+620	+620	0IMP	–620	0IMP	przed wykroczeniem
	+800	+5IMP			po wykroczeniu
	+200	–9IMP			po dodatkowej stracie

Obliczenie straty niezwiązanej z wykroczeniem da wynik –14IMPów, czyli większy niż ten, który padł przy stole. Z matematycznego punktu widzenia wszystko się zgadza. Para NS straciła 14IMP, ponieważ na wykroczeniu przeciwników powinna zarobić 5IMP. Niemniej nie wpiszemy jej takiego rezultatu – to nie jest przypadek na taką punktację. Metodę można zastosować wtedy, gdy ilość IMP dla pokrzywdzonej pary w kolumnie ich tabeli tworzy ciąg malejący. W innych sytuacjach nie ma sensu, ponieważ przeciwnicy swoim wykroczeniem umożliwili im uzyskanie lepszego wyniku niż wynik, który padłby gdyby nie było wykroczenia.

6. Podsumowanie

Aby zastosować metodę muszą zajść następujące warunki:

1. W wyniku wykroczenia strona niewykraczająca poniosła stratę.
2. Później nastąpiło zdarzenie z winy strony niewykraczającej, które nie miało związku z wykroczeniem i w wyniku tego zdarzenia strata uległa powiększeniu. Przykłady:
    - pomyłki techniczne – fałszywy renons, karta przygwożdżona, nakaz wistu, itd.
    - błąd – zagranie słabe uwzględniając poziom gracza
    - zagranie nadmiernie ryzykowne

Podczas gdy niektórzy używają określeń „nierozsądne” lub „nadmiernie agresywne i ryzykowne” do określenia działania, za które nie należy dać rekompensaty, wiele komisji odwoławczych okazuje większe wymagania w stosunku do strony niewykraczającej. Punktowanie straty niezwiązanej z wykroczeniem sprzyja takiemu podejściu.

Wróćmy na chwilę do drugiego przykładu – rozdania z Kadry. Czy finalna kontra gracza E była błędem prostym? Nie! Z drugiej strony nie chcemy dać mu pełnej rekompensaty, ponieważ zawodnik był w pewnej sytuacji licytacyjnej i dał ryzykowną kontrę, która mogła przynieść mu zarówno zysk jak i stratę. Skoro potrafimy obliczyć wartość jego zagrania, nie musimy usprawiedliwiać jego decyzji.

Nie oznacza to, że strona niewykraczająca musi grac całkowicie bezbłędnie. W rzeczonym rozdaniu, przesadą byłoby ukaranie pary za obłożenie kontraktu bez jednej.

7. Obliczenia

W tym punkcie zapoznamy się z uproszczonym sposobem obliczania wyniku rezultatu niezwiązanego z wykroczeniem. Istnieje złożony sposób przedstawiony w kolejnym punkcie, jednak jego wadą jest fakt, że nie jest wspomagany przez najpopularniejszy w Polsce program liczący KOPS.

Punktacja wyników składowych

W celu ustalenia nomenklatury, proponuję nazwy na kolejne wyniki:

- wynik przed wykroczeniem
- wynik po wykroczeniu
- wynik po dodatkowej stracie

Aby punktować wynik rozdania należy rozpocząć od określenia powyższych wyników, a następnie należy je wypunktować zgodnie z obowiązującym sposobem liczenia:

- w meczu wyniki porównujemy z drugim stołem
- w turnieju par, wprowadzamy osobno każdy zapis do protokołu, obliczmy wyniki i notujemy punktację każdego wyniku w punktach turniejowych albo IMP

Strona wykraczająca

Niezależnie od sposobu punktowania, strona wykraczająca uzyskuje punkty za wynik przed wykroczeniem i taki wynik wprowadzamy ostatecznie do protokołu.

Strona niewykraczająca

Punktujemy stratę niezwiązaną z wykroczeniem jako różnicę punktacji pomiędzy wynikiem po wykroczeniu a wynikiem po dodatkowej stracie. Obliczoną różnicę odejmujemy od wyniku strony niewykraczającej jako wyrównanie specjalne.

Pamiętajmy, że w meczu wynik każdej drużyny przeliczamy oddzielnie na VP.

8. Uwagi na temat obliczeń – materiały do samodzielnych studiów

Poniższy rozdział pozostawiam dla samodzielnej analizy.

Prezentuję sposoby punktowania nietypowych zapisów w meczu i turnieju par oraz algorytmy obliczania wyników dla rezultatów ważonych, rozdzielonych i powstałych w następstwie szkody niezwiązanej z wykroczeniem.

Zapisy ważone

W celu unormowania sposobu notacji zapisów ważonych proponuję przyjąć następujący format: (60%+620&40%–100). W nawiasie notujemy poszczególne zapisy składowe poprzedzone częstością wystąpienia w procentach, a kolejne zapisy rozdzielone są separatorem, powiedzmy '&'. Prawidłowy zapis spełnia warunek sumowania się częstości wystąpień zapisów do 100%. Należy zwrócić uwagę na fakt, iż znaki poszczególnych zapisów składowych odnoszą się do pary NS. Jeżeli orzekamy, że para WE osiągnęła –100 w 20% przypadków, w notacji unormowanej piszemy +100.

Istotą obliczania wyniku jest punktacja każdego z rezultatów składowych osobno i wyznaczenie średniej ważonej:

Wynik(60%+620&40%–100) = 60%×Wynik(620) + 40%×Wynik(–100)

Należy wystrzegać się dość popularnego błędu polegającego na określeniu średniej ważonej rezultatów a następnie punktowania tej wartości. Nie wolno dla powyższego przykładu wykonać działania: 60%×(+620)+40%×(–100) = 372 – 40 = 332 i punktować uzyskaną wartość!

Punktowanie zapisów ważonych w meczu

Przypuśćmy, że wynik (60%+620&40%–100) orzeczono w meczu w pokoju otwartym. W pokoju zamkniętym wydarzenia potoczyły się zupełnie inaczej i para NS uzyskała zapis +300. Przeanalizujmy poszczególne kroki obliczania wyniku rozdania:

Zapis składowy	Pokój zamknięty	Różnica	IMP	Częstość	Wynik składowy
+620	+300	+320	+8IMP	60%	+4.8IMP
–100	+300	–400	–9IMP	40%	–3.6IMP

Ostatecznie wynik rozdania wynosi +1.2IMP (+4.8 –3.6). Wyniku tego nie zaokrąglamy przy sumowaniu wyniku meczu i jeżeli to możliwe podajemy rezultat z ułamkiem. Czasami zaistnieje konieczność zaokrąglenia, na przykład wtedy, gdy przeliczając wynik na VP trafimy w przerwę pomiędzy zakresami IMP. Wtedy zaokrąglamy ilość IMP na korzyść strony niewykraczającej.

Punktowanie zapisów ważonych w turnieju

Przypuśćmy, że rozdanie miało miejsce w turnieju par. W kontrolce jest 10 zapisów i bez rozważanego zapisu frekans przedstawia się następująco:

Zapis	Frekwencja	PT-NS	PT-WE
+620	3		
+500	1		
+300	3		
–100	2		

Do frekansu dodajemy zapisy składowe uwzględniając częstość ich występowania. Otrzymujemy w ten sposób frekwencję ułamkową. Taki frekans maksujemy w sposób standardowy.

Zapis	Frekwencja	PT-NS	PT-WE
+620	3.6	15.4	2.6
+500	1	10.8	7.2
+300	3	6.8	11.2
–100	2.4	1.4	16.6
	–1	0	

Najszybszą metodą jest dopisanie jednego wiersza pod spodem tabeli zawierającego liczbę –1. Następnie przeglądamy tabelę od dołu sumując liczby w kolumnach ‘PT’, ‘Frekwencja’ oraz ‘Frekwencja’ z wiersza powyżej otrzymując kolejną wartość komórki ‘PT’. Punkty WE uzupełniamy do wyniku maksymalnego, który w naszym przypadku wynosi 18 ($10\times2 - 2$).

Aby wyznaczyć ilość punktów turniejowych za zapis ważony obliczamy średnią ważoną z zapisów składowych:

$$\mathbf{0.6\times15.4 + 0.4\times1.4 = 9.24 + 0.56 = 9.8}$$

Wynik WE uzupełnia się do wyniku maksymalnego:

$$\mathbf{18.0 - 9.8 = 8.2}$$

Powyższa metoda daje identyczny rezultat, jak używana niegdyś, polegająca na wprowadzeniu każdego zapisu do frekansu, zmaksowaniu, a następnie punktowaniu każdego zapisu jako średniej ważonej z zapisów ze wszystkich frekansów.

Zapisy rozdzielone

Z zapisem rozdzielonym mamy do czynienia, kiedy strony uzyskują zapisy nierównoważące się. Przykładowo, para NS przegrała kontrakt 3BA, ale wcześniej nastąpiło błędne wyjaśnienie licytacji przez przeciwników. Sędzia uznał, że gdyby para NS znała prawidłowe znaczenie licytacji kontrakt zostałby wygrany, więc stronie wykraczającej przyznał zapis –600. Niemniej strona niewykraczająca nadal powinna kontrakt wygrać, gdyby nie dość prosty błąd w rozgrywce. Sędzia utrzymał zapis parze NS: –100. A zatem rezultat orzeczony w rozdaniu brzmiał:

(–100)/(+600)

Również i w tym przypadku notujemy zapis ważony ze znakami w odniesieniu do pary NS.

Należy zwrócić uwagę, aby suma punktów dla obu par była mniejsza od 100% lub 0IMP. Przykłady zapisów dzielonych (proszę zwrócić uwagę na znaki w notacjach unormowanych; niezależnie od miejsca zawsze odnoszą się do pary NS):

- (–100)/(+600) – para NS: –100, para WE: –620
- (+600)/(+630) – para NS: +600, para WE: –630
- (60%+620&40%–100)/(+620) – para NS rezultat ważony, para WE: –620
- (30%+620&70%–100)/(70%+620&30%–100) – obie pary rezultaty ważone jednak z innymi wagami, para NS w 30%+620 i 70%–100, natomiast para WE 70%–620 i 30%+100
- 50%/(+630) – para NS otrzymuje średnią, para WE: –630

- 50%/(60%+620&40%–100) – para NS otrzymuje średnią, para WE rezultat ważony

Zapisy rozdzielone punktuje się osobno dla każdej ze stron. Zapis traktowany jest jako dwa osobne zapisy i dokonuje się oddzielnych obliczeń, w wyniku czego każda z par otrzymuje różny wynik.

Punktowanie zapisów rozdzielonych w meczu

Załóżmy, że w pokoju otwartym orzeczono rezultat (–100)/(+620) podczas gdy w pokoju zamkniętym para NS uzyskała zapis +300. Aby obliczyć wynik rozdania punktujemy każdy zapis osobno:

Zapis	Pokój zamknięty	Różnica	IMP
–100	+300	–400	–9IMP
+620	+300	+320	+8IMP

Wynik rozdania wynosi –9IMP/+8IMP, czyli:

Para NS: –9IMP
Para WE: –8IMP

Załóżmy, że w pozostałych rozdaniach padł sumaryczny wynik +10IMP dla gospodarzy, wtedy wyniki poszczególnych drużyn przedstawiają się następująco:

Team A: +10IMP –9IMP = +1IMP
Team B: –10IMP –8IMP = –18IMP

Co po przeliczeniu na VP w skali 25:0 może się wyrazić wynikiem typu 15:9.

Punktowanie zapisów rozdzielonych w turnieju

Rozważmy ponownie zapis (–100)/(+620). Frekans rozdaniowy na 10 zapisów bez rozważanego wygląda następująco:

Zapis	Frekwencja	PT-NS	PT-WE
+800	1		
+620	3		
+300	3		
–100	2		

Najpierw do frekansu wstawiamy rezultat pary NS, maksujemy i punktujemy zapisy tylko dla par NS. Następnie do frekansu wstawiamy rezultat pary WE i postępujemy analogicznie:

Frekans NS

Zapis	Ile	NS	WE
+800	1	**18**	0
+620	3	**14**	4
+300	3	**8**	10
–100	**3**	**2**	16

Frekans WE

Zapis	Ile	NS	WE
+800	1	18	**0**
+620	**4**	13	**5**
+300	3	6	**12**
–100	2	1	**17**

Zmaksowany protokół wygląda następująco:

Lp	Rezultat	PT-NS	PT-WE
1	+620	14	5
2	–100	2	17
3	**(–100)/(+620)**	**2**	**5**
4	+620	14	5
5	+300	8	12
6	+800	18	0
7	+620	14	5
8	+300	8	12
9	+300	8	12
10	–100	2	17

Zauważmy, że do protokołu możemy prowadzić dowolną liczbę zapisów dzielonych. We frekansie NS uwzględnimy wszystkie zapisy NS i analogicznie postąpimy dla frekansu WE. Dla uproszczenia algorytmu obliczania możemy przyjąć, że osobne frekansy wyznaczane są dla każdej kontrolki, a w szczególnym przypadku są one takie same (oczywiście szczególny przypadek jest najczęstszy).

W analogiczny sposób obliczamy wyniki ważone-rozdzielone.

I jeszcze uwaga do punktacji zapisów. Zauważmy, że wyniki pomiędzy zapisami rozdzielonymi nie sumują się do wyniku maksymalnego (tu 18). Jednak suma punktów w kolumnie wynosi: średnia $\times$ ilość zapisów

Szkoda powstała po wykroczeniu

W kolejnym przykładzie licytacja potoczyła się następująco:

Rozdawał W, NS po partii

W	N	E	S
4♥	4♠	...pas	pas
5♥	pas	pas	pas

Rozdanie zakończyło się wpadką bez 3 za 150. Sędzia uznał, że zawodnik W mógł skorzystać z nielegalnej informacji licytując 5♥ i zmienił parze WE zapis na 4♠ lew 10 = 620. Jednak z niewiadomych przyczyn para NS nie skontrowała kontraktu przeciwników, co zostało bezdyskusyjnie uznane jako zagranie słabe. Szkoda związana z wykroczeniem to różnica

pomiędzy punktacją rezultatów +620 i +500. Para NS powinna uzyskać +500 a uzyskała jedynie +150 i różnica pomiędzy tymi wynikami stanowi szkodę po wykroczeniu.

Punktowanie szkody powstałej po wykroczeniu w meczu

Przypuśćmy, że powyższe zdarzenie miało miejsce w meczu w pokoju otwartym. W pokoju zamkniętym licytacja zawędrowała piętro wyżej i para NS zapisała +800 za kontrakt 6♥ z kontrą.

Obliczamy wynik:

Zapis	Pokój zamknięty	Różnica	IMP
+620	+800	–180	–5IMP
+500	+800	–300	–7IMP
+150	+800	–650	–12IMP

I wyznaczamy wartość szkód:

Szkoda związana z wykroczeniem: (–5) – (–7) = 2IMP
Szkoda powstała po wykroczeniu: (–7) – (–12) = 5IMP

Wynik rozdania:

NS: –5IMP – 5IMP = –10IMP
WE: +5IMP

Punktowanie szkody powstałej po wykroczeniu w turnieju

Przypuśćmy, że ten sam rezultat padł na jednym z 10 stołów w turnieju par. Frekans pozostałych zapisów:

Zapis	Frekwencja	PT-NS	PT-WE
+800	1		
+620	3		
+500	3		
–100	2		

Aby wyznaczyć wartość szkód wstawiamy kolejno każdy z zapisów do frekansu i maksujemy osobno:

Frekans dla +620

Zapis	Ile	NS	WE
+800	1	18	0
+620	**4**	**13**	5
+500	3	6	12
–100	2	1	17

Frekans dla +500

Zapis	Ile	NS	WE
+800	1	18	0
+620	3	14	4
+500	**4**	**7**	11
–100	2	1	17

Frekans dla +150

Zapis	Ile	NS	WE
+800	1	18	0
+620	3	14	4
+500	3	8	10
+150	**1**	**4**	14
–100	2	1	17

W ten sposób uzyskujemy punktację każdego z zapisów:

Zapis	PT
+620	13
+500	7
+150	4

Możemy wyznaczyć wartość szkód:

Szkoda związana z wykroczeniem: 13PT – 7PT = 4PT
Szkoda powstała po wykroczeniu: 7PT – 4PT = 3PT

Wynik rozdania (dla pary WE dopełnienie do wyniku maksymalnego):

NS: 13PT – 3PT = 10PT
WE: 18PT – 13PT = 5PT

Punktowanie szkody powstałej po wykroczeniu – podejście uniwersalne

Zauważmy, że wynik rozdania możemy zapisać:

Wynik(+620) – (Wynik(+500) – Wynik(+150)) = Wynik(+620) – Wynik(+500) + Wynik(+150)

A zatem jest on równoważny następującemu zapisowi ważonemu:

(100%+620&–100%+500&+100%+150)

Cały rezultat rozdania możemy zapisać w postaci unormowanej jako rezultat ważony-rozdzielony:

(100%+620&–100%+500&+100%+150)/(+620)

Sposób punktowania wynika już bezpośrednio ze sposobu zapisu. Nie musimy wykonywać powyższych obliczeń i maksować trzykrotnie frekansu. Wystarcza zastosować algorytm dla zapisów ważonych:

Zapis	Frekwencja (bez zapisu)	Frekwencja	PT-NS	PT-WE
+800	1	1	18	0
+620	3	4	13	5
+500	3	2	7	11
+150	0	1	4	14
–100	2	2	1	17

Wynik rozdania obliczamy tak jak w przypadku wyniku ważonego:

1×13 + –1×7 + 1×4 = 10

Uniwersalne podejście do obliczania wyniku rozdania w turnieju

Podczas gdy w meczu obliczamy rezultat rozdania w porównaniu tylko z jednym zapisem, w turniejowej kontrolce może pojawić się więcej zapisów nietypowych. Jest to mało prawdopodobne, ale warto wypracować ogólny mechanizm dla takich sytuacji.

A zatem załóżmy, że mamy protokół zawierający dowolną ilość dowolnych zapisów. Aby zmaksować go, postępujemy zgodnie z poniższym algorytmem.

Algorytm maksowania dowolnego protokołu:

1. **Szkody powstałe po wykroczeniu** notujemy jako zapisy ważone-rozdzielone
2. Sporządzamy dwa frekanse, jeden dla zapisów NS, drugi dla zapisów WE. Wszystkie **zapisy rozdzielone** będą różnicowały te dwa frekanse.
3. **Zapisy ważone** wprowadzamy do frekansów jako frekwencje ułamkowe lub ujemne.
4. Maksujemy frekanse.
5. Stosujemy wzór na maksowanie proporcjonalne w przypadku mniejszej liczby zapisów – np. jeżeli pojawiły się zapisy procentowe.

Punktujemy poszczególne wyniki – dla par NS bierzemy wyniki z frekansu NS, dla par WE z frekansu WE. W przypadku rezultatów ważonych liczymy średnią ważoną z punktacji wyników składowych.

9. Materiały źródłowe:

1. Kursokonferencja Sędziowska 2001, wykład „Orzekanie wyniku rozjemczego”, Kazimierz Chłobowski
2. Kursokonferencja sędziowska 2004, Wykład „Uwagi na temat obliczeń”, Jacek Marciniak
3. Kurs sędziowski EBL Turyn, Luty 2004, Wykład „Przepis 12C3”, Tłumaczenie Kazimierz Chłobowski
4. Brydż 3/2005, artykuł „Jakie założenia”, Konrad Ciborowski